

Modest Prats

Sociolingüista, historiador de la llengua, professor i polemista, és també rector de parròquia i ha estat i continua estant compromès amb els sectors més oberts de l'Església

XAVIER CORTADELLAS / Barcelona
 ● Fa pocs mesos que Modest Prats va deixar de ser el rector de Medinyà, un poble de l'entrada del terraprim de l'Empordà, passat Girona i la Costa-roja, per anar també de rector a Santa Susanna del Mercadal, allà on la Girona de l'edat mitjana va saltar l'Onyar per primera vegada. Hi arribo a les sis en punt. Truco al portar automàtic i, mentre espero, penso que ha canviat una rectoria de poble per un pis d'un edifici com n'hi tants i que, també com tants, té un supermercat als baixos. De sobte, sento les campanes del Mercadal. Poques vegades de passar que abans de començar una entrevista alguna cosa tan relacionada amb l'entrevistat ho anunci d'aquesta manera. Fa uns dies, quan li vaig telefonar, vam quedar que parlariem de Jacint Verdaguer, de l'Església, del català i de tot el que li fes pega.
 —«En certa manera, tinc molt més marge de llibertat que quan feia classes. Les classes s'han de fer quan toca; la feina d'ara, la puc combinar més lliu-

rement.»

—Les misses també tenen una hora!

—«Però duren força menys.»

—I no s'han de preparar tant.

—«Fora de les que tenen homilia. Jo, les homilies, les escric i després les esparraco.»

—Potser no hauria de fer-ho.

Ja sap que es publiquen fins i tot les cartes de Jacint Verdaguer:

—«Hó dec fer per això, perquè no passi! També he esparracat les poesies que vaig escriure de jove. La meua àvia deia que trescanvis de casa equivalien a un incendi. Doncs, bé: he canviat de casa tres cops, l'incendi ja ha passat i em sembla que queden només les coses serioses. Ara, tot això no té res a veure amb Jacint Verdaguer. El seu any ha servit per confirmar no pas que era un gran escriptor, sinó que començàvem a creure'ns-ho. S'han cobert molts Verdaguers, darrerament. A *L'ànima dels poetes*, Narcís Comadira el llegeix d'una manera diferent de ho com ho feien els seus contemporanis. Això només es pot fer amb un

BIOGRAFIA

Modest Prats Domingo va néixer a Castelló d'Empúries l'any 1936. Va ser ordenat capellà l'any 1959, quan feia poc que s'havia convocat el concili Vaticà II. Llicenciat en lletres per la Universitat de Barcelona, es va llicenciar també en teologia a Roma. L'any 1971, va entrar com a professor de filologia catalana a la Universitat de Girona, on ha estat fent classes durant més de 30 anys. En col·laboració amb Pep Nadal ha escrit els dos primers volums de la *Història de la llengua catalana*, ha traduït Fedra de Racine, i ha escrit *El futur de la llengua catalana* amb August Rafanell i Albert Rossich.

clàssic. Per acostar-nos-hi bé, però, fa falta superar el seu drama personal, que avui encara pesa molt. Mossèn Cinto encara és viu, i fins que no l'hàgim enterrat no ens acostarem de debò a Verdaguer.»

—N'hi ha que no el volen llegir perquè era capellà.

—«Des de fa doso tres d'anys, això ja no pesa tant, cosa que ha permès descobrir que hi ha Verdaguer molt diferents al Verdaguer melós i ensucrat que se'ns volia oferir. Se'ns parlava del Verdaguer èpic i del Verdaguer autor de cançonetes pietoses. N'hi ha d'altres. El de les *Flors del Calvari*, per exemple, que, sense deixar de ser romàntic, està obrint el català a la poesia moderna. Recorda Baudelaire: Ricard Torrents ens ho ha ensenyat molt bé. També hi ha la prosa d'*En Defensa pròpia*, que és un cas extraordinari de precocitat periodística. Verdaguer escriu aquestes proses abans del *L'accuse* de Zola. Si els francesos el valoren, per què no ho hem de fer nosaltres? I els castellans valoren Cer-

vantes bo i que una part de la seva obra no té cap vigència.»

—I què és el que avui no té vigència de Verdaguer? L'èpica?

—«Naturalment que no. En el seu temps l'èpica es considerava la culminació de la literatura, moltes cultures tenien el seu gran poema èpic, però la catalana, no. Durant el segle XIX, hi ha diferents intents d'escriure aquest gran poema. Tots fracassen fins que Verdaguer publica *L'Atlàntida* i provoca una sotragada extraordinària perquè la gent ja començava a dubtar de les possibilitats de la seva llengua. Verdaguer ens va donar l'orgul de poder tenir una literatura pròpia. Li devem això, però encara li devem més. Quan es comença a adonar que el món ha canviat, que l'èpica no té la importància que pensàvem, escriu *Canigó*, on modernitza l'èpica tot trencant-la en cançons líriques de la mateixa manera que va fer Victor Hugo. Obre perspectives noves.»

—I la poesia patriòtica?

—«Fins i tot en aquest aspecte, té coses magnífiques. Hi ha qui

«LA MORT DE VERDAGUER ÉS DE LES COSES MÉS SÒRDIDES D'AQUEST PAÍS... JOAN DE SAGARRA JA VA DIR QUE ERA ESTRANY QUE NO N'HAGUÉS SORTIT UNA BONA PEL·LÍCULA»

pensa que és difícil d'entendre. Si ho fos, no l'haurien musicat tant. Verdaguer té més de mil textos musicats, dubto que es pugui dir de cap altre poeta en tot Europa. Lagent ha cantat sempre cançons de Verdaguer i les ha enteses. Per un altre costat, s'ha dit que Verdaguer era un rústic genial. Però, de rústic, res. L'any 1907 es funda la Biblioteca de Catalunya. Hi ha només 4.000 volums. Un any més tard, compren el fons Verdaguer i hi entren 6.000 volums. Saps què vol dir que un home de finals del segle XIX tingui 6.000 llibres? Això és un rústic?»

—Potser era un murri.

—«Un murri, sí! La idea aquella de mossèn Collell de fer-lo baixar a Barcelona a recollir el premi dels Jocs Florals amb barretina, és murrieria pagesa. Verdaguer s'adona que això li obrirà portes. De rústic, però, res de res. Les consultes lingüístiques que fa són d'una persona que sap què vol, una persona que vol escriure. Una altra cosa és dir que era un místic. El misticisme de Verdaguer és ben poca cosa.»

—El van acusar d'haver anat al lliit amb una majordoma. Quan agonitzava, la seva germana cridava al peu del lliit: «Cinto, et condemnaràs!» Mossèn Collell...

—«Sí, ja ho sé, vadiri: 'Aveure si és que en Cinto ha tastat carn.' Joestic segur que no hi ha res d'això. La mort de Verdaguer és de les coses més sòrdides que s'han viscut mai en aquest país. Uns discutint-se pel testament, els altres volent-ne tenir les últimes voluntats, els guardes vigilant, la germana cridant... Joan de Sagarra ja va dir que era estrany que no n'hagués sortit una bona pel·lícula. Encara avui hi ha misteris per aclarir. Corria l'aveure que Verdaguer havia escrit un dietari íntim. Hi havia gent que deia que eren només unes notes. Resulta, però, que el dietari existeix. Com es va perdre? Era ala maleta que tenia sota el lliit i que es van endur el doctor Turró i Joan Molas?»

—I qui el té?

—«Jo no ho sé. Només hi ha una persona que ho sap. Aquesta personava dir-ho a una altra, que és qui m'ho ha dit. Ell només sa-

Al fons, l'església del Mercadal. Modest Prats, a primterme. Fa uns anys, Prats va escriure *En defensa de la lletra*, un conte que va publicar com a pròleg d'un llibre de Miquel Plana i que va entusiasmar Marius Serra. Si es troba la clau, en el conte es poden anar fent tres abecedaris seguint les primeres lletres de cada paràgraf i els inicis d'unes frases. / MANELL LADÓ

bia que és una persona gran, un advocat, que novol deixar-ho llegir perquè Verdaguer hi queda malament. És un misteri.»

—Que no tinguem cap edició crítica de Verdaguer també és un misteri?

—«Això només vol dir que no som un país normal, però ja s'està començant a fer. Narcís Garoleira, Ricard Torrents, Isidor Cònsul i Joaquim Molas han fet coses. Ben mirat, l'Any Verdaguer ha servit perquè es tornés a publicar i a estudiar la seva obra. Verdaguer no era a les nostres llibreries. Ara, torna a ser-hi.»

—Quan vostè era jove, la seva mare li va regalar l'edició de la Selecta de les *Obres completes* de Verdaguer.

—«Va ser l'any 1951 i ala dedicatòria va escriure que me'l regalava perquè havia fet bondat

durant dos dies d'estiu, només durant dos dies. El cas és que me la vaig llegir i que em va entusiasmar. Aquesta edició va fer un gran servei, però era una mica barroera. Avui s'estan fent esforços per resoldre-ho, un xic dispersos, però que van en bon camí.»

—És curiós que vostè tingui uns problemes per parlar de Verdaguer a Vic.

—«Va ser un conflicte eclesialístic. S'hi volia fer la Jornada Sacerdotal de Catalunya i em van demanar que parlés de Verdaguer. El problema va sorgir perquè, uns dies abans, es va fer públic el manifest del Fòrum Joan Alsina. Alguns bisbes van pensar que si es reunien 500 capellans a Vic sortiria un altre manifest. Això els va esverar, però, de fet, es van limitar a ajornar-ho fins a l'octubre. Verdaguer no hi tenia

res a veure.»

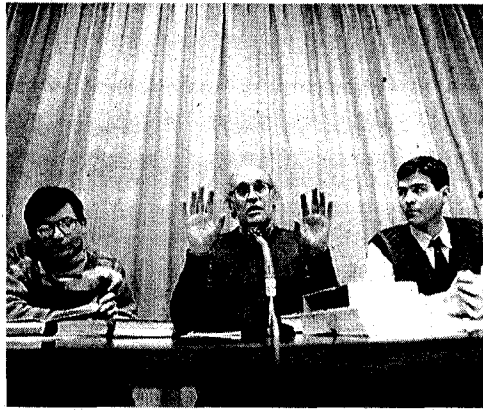
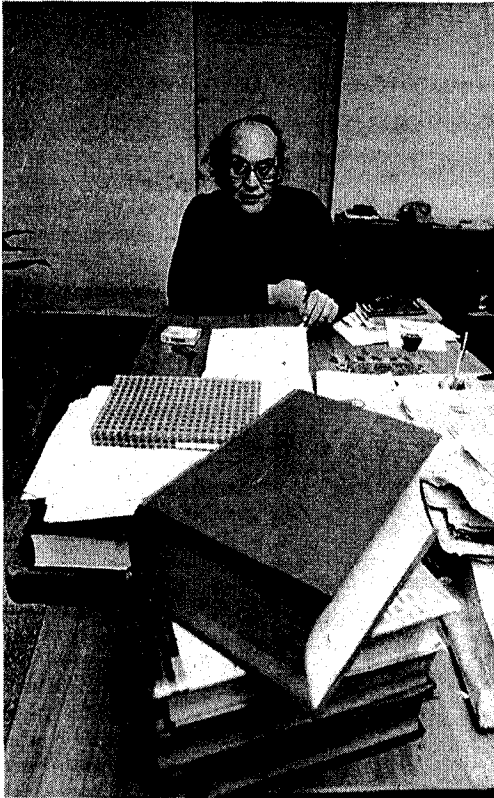
—Com veu l'Església catalana?

—«Malament. En comparació amb el que es va fer en el concili de la Tarraconense l'any 1975, on s'afirmava solemnement la unió pastoral de Catalunya i la necessitat de traduir-ho en relacions entre els diferents bisbats catalans, no solament no hem avançat, sinó que ens hem endarrerit. Hi ha també la situació estranya i dolorosa de l'arquebisbat de Barcelona...»

—Per què estranya i dolorosa?

—«Estranya perquè, d'ençà que es va constituir com a arquebisbat, no forma part de la Tarraconense, i dolorosa perquè Barcelona hauria de marcar el ritme i, en canvi, té problemes interns, problemes que em fan patir. Pen-

«MOLTES REUNIONS DE LA UNIVERSITAT I DE LA PARRÒQUIA S'ASSEMBLAVEN COM UNA GOTA D'AIGUA A UNA ALTRA. A TOTES DUES ES DEIA QUE EL JOVENT ESTAVA POC MOTIVAT»

Les imatges A l'esquerra, Modest Prats en una taula del seu despatx fa uns anys. A la part superior, amb Narcís Comadira i Antoni Puigverd en un acte d'homenatge a J.V. Foix, l'any 1987. A la part inferior, amb Josep Maria Fonalleras, Albert Rossich, August Rafanell, Pep Nadal i Xavier Folch en la presentació del primer volum de la *Història de la llengua catalana*. Dret al fons, el llibreter Guillem Terribas. | JOAN COMALAT, JOAN CASTRO EL PUNT

Una normalització estranya

Una cosa és deixar de fer classes i una altra deixar del tot la llengua i la literatura. Modest Prats em diu que de tant en tant fa encara algunes coses. Ara mateix, està preparant un petit treball per a l'Any Joaquim Ruyra que se celebrarà a Blanes. Es titula *El naixement d'un escriptor*. Ruyra, però, ens porta a parlar de la reunió de l'Assemblea Internacional

de Llengua i Literatura catalanes que se celebrarà per primer cop a Girona; de la traducció de *Fedra*, que sembla que el pot portar a traduir el *Secretum* de Petrarca. Amb Modest Prats no parafem. Un dels temes de què és obligat a parlar és del futur del català. Amb Rossich i Rafanell, Prats té el trist privilegi d'haver estat dels primers a dir que no anàvem

bé. «Si jo afirmo que la normalitat arribarà el dia que la nostra llengua sigui tan normal a Girona com ho és el castellà a Plasència o el francès a Rouen, què em contestaràs?» «Potser que en el món hi ha cada cop més diversitat.» «Si vas a Rouen o a Plasència, veuràs que no és així. I si et passes per Perpinyà, quasi també podràs confirmar-ho.» /X.C.

sa que l'ocasió era molt bona. Des del temps de Felip II, és la primera vegada que tots els bisbes de Catalunya són catalans, però no sabem aprofitar-ho. Falten persones de prestigi com el doctor Pont i Gol, com el bisbe Masnou; gent del país, sòlida.»

—I la relació amb aquesta societat tan descristianitzada?

—«Jo diria que això no ho fem del tot malament. Fixa't que no han vingut grans problemes per part de l'Església durant la transició. Encara ens queda, però,

aprendre una mica com podem presentar amb tota la seva força el missatge evangèlic en aquesta societat civil laica, que viu en un marc democràtic, sense ser integristes. El primer pas no l'hem fet malament: per primer cop a la història, l'Església no ha apostat per un partit; s'ha acceptat sense grans traumes la pèrdua d'un lloc preminent, i hem tornat al nostre lloc purament eclesial. Ara tenim, però, el repte de l'integrisme perquè hi ha una certa sensació que s'aflluixa en aspectes impor-

tants i, per recuperar-ho, surten posicions integristes. Hi ha molts de símptomes.»

—Sembla que els pocs capellans joves...

—«També, però no pas tots.»

—Humanament és una reacció comprensible...

—«Humanament ho és tot, de comprensible; jo voldria que també ho fos evangèlicament. Penso que, de la mateixa manera que a vegades hem tingut excessos triomfalistes, a vegades en tenim d'excessivament derrotistes. És

veritat que a Catahmya la pràctica religiosa ha fet unes baixades impressionants, però també hi ha aspectes que em fan pensar que no tot és tan negre. Fa dos anys que sóc fora de la universitat, no em sembla que hagi canviat: moltes de les reunions on parlàvem dels nostres alumnes s'assemblaven com una gota d'aigua a una altra a les reunions de la parròquia en què parlàvem del jovent. Als dos llocs es deia que els joves estaven poc motivats. Però encara hi ha una altra cosa. A Girona, un 14% de la població va a missa cada diumenge. Són unes 14.000 persones.»

—És molt!

—«O molt poc, perquè només és un 14%. Però, qui més reuneix tanta gent cada setmana? A Catalunya, devem ser un 10%, més de 600.000 persones.»

—Totes grans!

—«Totes no! Hi dominen, però totes no. No és per dir: 'Oh, que bé! Quina cosa més magnífica!'; però tampoc no és per desanimar-nos. A més, què vols dir amb *gent gran*? Molta d'aquesta gent té actituds més obertes que molts joves. Jo diria que la gent que viu tot el canvi del concili Vaticà II és una gent curada d'espants, difícilment trobaran res que els escandalitzi. En canvi, entre els joves, o no hi pots comptar perquè no tenen cap relació amb l'Església, o resulta que no són cap garantia d'un futur millor. No tots, però, eh? Ara, és veritat que m'amolina. I saps per què? Perquè la societat també tira cap aquí. Si anéssim avançant cap a una societat cada cop més comprensiva, jo diria: 'Home, amb aquestes posicions integristes, cantem!' Però desgraciadament l'Església és un reflex del que passa també a la societat. Fa vint anys, hi havia uns valors on ens trobàvem niols, gent d'Església i gent que no n'era. Ara, en canvi, és una música que no sona. Els polítics poden dir: 'Doncs, mira, m'adaptaré.' Els capellans no. Jo m'he d'adaptar perquè el món va per aquí. M'he d'adaptar al senyor Bush, al senyor Aznar, al senyor Sharon? Què m'expliquen? Primer he de veure si és veritat que hi va i, si és així, el que faré serà oposar-m'hi. Un senyor que vengui, potser sí que s'ha d'adaptar. Jo, però, no tinc parada a cap mercat. No és exactament que vengui.»